

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 693/2014
25.11.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Јасминке Станојевић, чланова већа, у парници тужиоца Н.Ј. из Л., чији је пуномоћник адвокат В.Ђ. из Б., против тужене Републике Србије – Министарства правде, коју заступа Државни правобранилац са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж бр.3558/12 од 11.10.2013. године, у седници одржаној 25.11.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж бр.3558/12 од 11.10.2013. године, исправљена решењем истог суда Гж 3558/12 од 10.04.2014. године, и пресуда Вишег суда у Београду П бр.256/11 од 28.03.2012. године у ставу првом изреке, па се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев за износ од 4.060.000,00 динара (четиримилионашездесетхиљададинара) са законском затезном каматом од 28.03.2012. године до исплате.

У осталом делу се ревизија тужене **ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ тужичев захтев за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П бр.256/11 од 28.03.2012. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 11.060.000,00 динара са затезном каматом од 28.03.2012. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 139.500,00 динара. Ставом трећим изреке, констатовано је да трошкови таксе на тужбу и одлуке падају на терет буџетских средстава суда.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж бр.3558/12 од 11.10.2013. године, исправљеном решењем истог суда Гж 3558/12 од 10.04.2014. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда у ставу првом и другом изреке.

Против правноснажне другостепене пресуде тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију тужене.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане пресуде у смислу члана 399. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, број 125/04 и 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Сл. гласник РС“ број 72/11...) и утврдио да је ревизија делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. На друге битне повреде ревизијом не указује.

Према утврђеном чињеничном стању тужиоцу је решењем Окружног суда у Београду – Веће за ратне злочине Ки.В.бр.9/2005 од 17.10.2005. године одређен притвор, у поступку спровођења истраге због кривичног дела из члана 142. став 1. КЗ СРЈ. Притвор је трајао укупно 1106 дана до 04.11.2008. године, када је решењем истог суда КВ 2/06 од 04.11.2008. године укинута тужилац пуштен на слободу, уз одређивање привремене мере забране напуштања боравишта без одобрења судског већа. Пресудом Окружног суда у Београду – Веће за ратне злочине КВ 2/2006 од 08.04.2009. године тужилац је ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

Током боравка у притвору тужилац је био малтретиран од стране осталих притвореника са којима је боравио у затворској ћелији, због чега је био под седативима. И даље има проблема са здрављем у виду високог притиска, несанице и страхова. Пре притварања био је помоћник командира у полицијској станици на Косову. После изласка из притвора враћен је на посао али му је на основу периодичног лекарског прегледа забрањено да носи и оружје. Ожењен је и отац двоје деце, која су у време његовог притварања била малолетна. Током тужиоачевог боравка у притвору његови родитељи су остали на Косову, због чега се он додатно плашио и за њихову безбедност, с обзиром да је на свим телевизијама и интернет сајтовима стално објављивано да је учествовао у ликвидацијама. Пре покретања парнице, тужилац се обратио туженој захтевом за исплату накнаде штете, на који тужена није одговорила.

На основу овако утврђених чињеница, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су тужиоцу досудили накнаду нематеријалне

штете у смислу члана 200. Закона о облигационим односима (ЗОО). Накнада штете због неоснованог лишења слободе и задржавања у притвору који нису оправдани осуђујућом кривичном пресудом, већ је тужилац правноснажно ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело – ратни злочин из члана 142. став 1. КЗ СРЈ, произилази и из посебног основа одговорности прописаног одредбама члана 560. став 1. у вези члана 542. Законика о кривичном поступку, као и одговорности за незаконит рад органа прописаној одредбом члана 172. став 1. ЗОО.

Међутим, основано се у ревизији указује да је накнада нематеријалне штете превисоко одмерена, противно критеријумима и мерилима из члана 200. ЗОО.

Душевни болови због неоснованог лишења слободе представљају јединствени вид штете који обухвата све штетне последице везане за личност оштећеног, проистекле из акта неоснованог лишења слободе (повреда части, угледа и достојанства и повреда слободе и права личности). Правична новчана накнада која се у складу са одредбом члана 200. ЗОО досуђује за овај вид штете представља сатисфакцију којом се ублажавају поремећаји у душевној (психичкој) сфери тужиоца као оштећеног и омогућава да за себе оствари неку пријатност. Новчана сума која се у том циљу досуђује није еквивалент ни мера тужиоцевог трпљења током боравка у притвору, а затим у редовним животним условима. Она својим значајем и дејством, а само делимично досуђеним износом, ублажава поремећену психичку равнотежу. Новчана свота која се одмерава и досуђује у циљу обештећења зависи од више фактора и свих околности случаја, од којих су значајни: време боравка ван слободе, тј. у притвору, услови боравка и хуманост притворских (затворских) услова, понашање стражара и затворског особља, те остале околности у време суђења и после изласка на слободу, став околине према њему и његовој породици. На висину накнаде за овај вид нематеријалне штете утичу и врста кривичног дела која је предмет истраге, извештавање медија и опште интересовање јавности о суђењу, коришћење средстава рехабилитације, животна доба лица неосновано лишеног слободе, његово породично стање, занимање, ранији непорочни живот и неосуђиваност, ограничења у вези са могућностима напредовања у служби, положај у друштвеној и радној средини и друге околности.

У конкретном случају нижестепени судови су правилно узели у обзир све наведене околности од значаја приликом одмеравања новчане накнаде за душевне патње због повреде части, угледа, слободе и права личности. Међутим, приликом одмеравања висине накнаде и вредновања појединих критеријума, превага је очигледно дата броју проведених дана у неоснованом притвору. Одређена висина накнаде (11.060.000,00 динара) указује да је првостепени суд вршио „тарифирање“ накнаде штете по једном дану рачунајући сваки дан износом од 10.000,00 динара. Такав начин обрачуна и досуђивање нематеријалне штете због неоснованог притвора није примерен идеји моралне сатисфакције, као ни природи и циљу правичне накнаде предвиђене одредбом члана 200. ЗОО.

На висину новчане накнаде овог вида нематеријалне штете утиче околност да ли је после доношења ослобађајуће пресуде тужилац као оштећени захтевао одговарајуће рехабилитационо обештећење у смислу члана 546. раније важећег ЗКП, објављивањем у средствима јавног информисања, на одговарајућим местима и у примереној дужини саопштења о одлуци из које произилази неоправданост лишења слободе. По својој природи накнада нематеријалне штете нема казни карактер већ карактер моралне сатисфакције, па се приликом њеног одмеравања мора имати у виду и циљ коме служи та накнада, као њена друштвена сврха и опште друштвене прилике.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је оценио да износ од 7.000.000,00 динара представља правичну новчану накнаду за душевне болове тужиоца због неоснованог лишења слободе и повреде части, угледа и права личности, у складу са критеријумима из члана 200. ЗОО.

Досуђивање већег износа накнаде за претрпљени вид нематеријалне штете био би у нескладу са циљем коме служи накнада и њеном друштвеном сврхом (члан 200. став 2).

Из наведених разлога су због погрешне примене материјалног права делимично преиначене нижестепене пресуде одбијањем тужбеног захтева за више досуђени новчани износ, те је применом члана 407. став 1. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке ове пресуде.

У преосталом делу за досуђену накнаду од 7.000.000,00 динара, са каматом од пресуђења до исплате, ревизија је неоснована, па је у том делу одбијена на основу члана 405. став 1. ЗПП као у ставу другом изреке. Остала је неизмењена и одлука о трошковима јер преиначење пресуде није утицало на висину нужних и стварних трошкова за које тужиоцу припада накнада а који су му досуђени нижестепеним одлукама (члан 161. ст.1. и 2. у вези члана 149. став 2. и 150. ЗПП).

На основу члана 161. у вези члана 150. ЗПП, одбијен је тужиочев захтев за накнаду одговора на ревизију, који нису били потребни у овом поступку.

**Председник већа-судија
Љубица Милутиновић,с.р.**